

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »

Anuncis á preus convencionals.

TRIBUT Á EN J. NARCÍS ROCA

Acaba de baixar á la tomba ab en J. Narcís Roca una de las més simpáticas figuras del periodisme catalá.

Y dihém de las més *simpáticas*, no perque fossin ó deixessin de ser sos ideals los nostres mateixos, sino perque aqueixos ideals, bons ó dolents, acertats ó desacetats, eran sa sola y única arma de lluyta.

En J. Narcís Roca era catalanista fins al moll del ós, y no deixava de serho may, en cap circumstancia de sa vida, sobre tot en los últims anys en que havia accentuat marcadament sa significació (1).

Pero En J. Narcís Roca era al mateix temps republicá convensut y no deixá passar ni una sola ocasió de manifestarho.

Aqueixos ideals los tenia abdós tan concentrats en lo fons de son

(1) Recordarán nostres lectors que fá poch temps llegí En Roca en lo Saló de Cent del Muniçipi de Barcelona la Biografia de 'N Monturiol, y que á proposit de si devia escriur-la en catalá ó en castellá s' creuharen algunas cartas en nostre periódich, las quals no donaren lo resultat que desitjavam los catalanistas.

En efecte, En Roca llegí en castellá la sua Biografia, pero en honor de la veritat devém fer constar que ell la havia escrit en catalá, si bé reiteradíssims prechs y algun pasteleig de personas interessadas en lo contrari, torsaren la sua decissió. Apart de qué sa veneració per En Monturiol pujava á tal grau que demaná al Ajuntament s' imprimissin llurs estudis, y pera lograrho millor se volgué estar de molestar á sos cacichs y accedí á sas pretensions.

Ab tot, aixó, no fou obstacle pera que ell declarés en las planas de LO CATALANISTA, com ho feu, que havia sollicitat y obtingut lo permís del Alcalde pera ferho en catalá, y que per lo tant, quedant subsistent dit permís, qualsevol dels que nombressin los anys següents podía recullirlo en bé de Catalunya.

cor, que infinitat de vegadas los havia compendiat al exterior, propagant la excelencia d' una República Catalana que era la meta de totes las seuas aspiracions,

Creyent de bona fé en Roca que la forma republicana era la més acomodada al esperit dels temps, y estimant per altra part que la tal forma de govern era tan dolenta com las altras, cas de no acomodar-se á un complert criteri descentralisador, lluytá tota sa vida pera ferli compendrer al poble que abdós problemas tenían una solució única pera la nostra Catalunya.

Com se veu per aquest compendi de sos ideals, sembla que en J. Narcís Roca havia de militar en lo partit federal espanyol. Aixís ho han volgut aparentar los prohoms d' aquest partit; pero no hi ha res menos cert.

En J. Narcís Roca no podia may figurar en una agrupació que ha tranzigit ab lo centralisme, que ha posposat lo patriotisme catalá á la conveniencia personal de unas ó altras banderías republicanas. Las coalicions de 'n Pí y Margall y 'ls seus, ab los de 'n Ruiz Zorrilla, Salmeron y fins Castelar, tantas voltas intentadas, eran pera 'n Roca un extrém de inconseqüencia y de mala fé.

En Roca era, sí, 'l verdader y únich representant á Catalunya del criteri positiu republicá autonomista; més no 'ls que avuy portan tal nom, barreja informe de socialistas, anarquistas y trevalladors de bona fé devots aquells de posarlo de dalt á baix y pujarhi ells á sobre amants los segons de la *repartidora*, y constituhint los demás (pobres d' esperit) las víctimas d' un mal entés companyerisme y una més funesta solidaritat.

Dit s' está que ab aquest partit federalista, en lo qual tan pochs se n' hi troban que sápiquin 'l que vol dir alló de *pacte sinalagmátich bilateral* (2), res hi podia tenir de comú lo nobilíssim esperit de 'n J. Narcís Roca, que veyá ab pena com la major part de la propaganda d' aquella agrupació se 'n anava sols en atachs, ja no duríssims, sino intemperants, á determinadas classes, tan catalanas com las altres, entre las quals no cal dir si s' hi contavan en primer lloch los burgesos, los fabricants y 'l clero.

Rahó tenia de plányer fins los últims En Roca, ab tot y ser del tot indiferent en religió, quan lo jefe dels federalistas catalans havia arribat á *lamentarse* (en un ápat celebrat pels seus en lo *Palais de Cristal*, de Barcelona) de que 'ls hospitals y establiments de beneficencia estiguessin quasi tots dirigits per *germanas de la caritat*,

(2) Vegis com á modelo y exemple lo *Círcul Federal* d' aquesta ciutat, en lo qual se pretengué fer votar als socis dias endarrera lo programa del partit, y resultá aquést ab inmensa minoría.

insult groller que 'ls concurrents aplaudiren ab frenesi sense pensar que potser alguns d'ells se 'n haurán de remordir en los últims moments de sa vida assistits tan sols per aquells àngels de misericòrdia.

Donchs bé: aquestas intranzigencias (que generalment solen pecar de poch sinceras) no li podian may sentar bé al bondadós Roca, al *lliberal* conseqüent, que creya innecessari fer ostentació escandalosa de conviccions que ell se guardava pera 'l fons de sa consciencia.

Demócrata de veras en Roca, provehí que li donguessin á sa idolatrada germana, morta darrerament, sepultura cristiana conforme á sas creencias; y home de familia, abans que tot, manifestá á las horas lo poderós desitj y la ferma esperansa de abandonar prompte aquest mon *pera unir-se ab sa germana*. Naturalment que aquesta unió en un home descregut sols podia referirse al cos. No ho volgueren entendre aixís los *celeberrims demócratas* de *El Diluvio* y *La Publicidad*, quant apoderantse del seu cos exánim lo portaren al cementeri néutre, després d'haver arrencat sanyudament del cotxe funerari la creu que 'l presideix. ¡Sempre 'ls mateixos homes; més atents á la forma que al fondo de las cosas; enamorats infadigables del paper d'espanta-monas que s'han imposat en la comedia humana!

De segur que á poder En Roca redressarse de dins sa caixa fúnebre los hi haguera dit ab sa honrada veu de convicció:—No vos hi amohinéu ab la forma d'enterrarme: aixís com aixís, ab creu ó sense ella, en terra sagrada ó profana, mon destí ha de ser lo mateix; tant per tant, poseume al costat de ma pobre germana.—Aixó suposant que no 'ls hi hagués dit unaltra cosa.

* * *

Pero, deixantnos de miseries que fan tristesa y llástima, diguem quel com mes de 'N J. Narcís Roca com á bon patrici.

Cal fer constar, per de prompte, que En Roca no havia militat may ni militava ara en la nostra agrupació. Sabia ell de sobras que nosaltres no 'ns circunscrivim dintre cap forma de govern, y estava ell massa *exclusivament* enamorat de la forma republicana, pera poderse fondre en una sola la seua y la nostra propaganda. Ni havia intentat may ell inscriures en lo nostre exércit, ni may nosaltres l'hi havíam contat en tot y pera tot.

Era sols En Roca un verdader amich y parent molt pròxim nostre y com á tal sempre entre 'ls catalanistas son nom hi fou respectat y fins venerat. ¡Quanta diferencia entre ell y 'ls que, finjint tranzigir ingressaren traydorament un día en nostras filas, pera sortirne mes

tart d' una manera ignominiosa com los hi correspon als homes sense formalitat y sense paraula!

En Roca no sols era escoltat y llegit ab gust per los catalanistas, sinó que sovint li era sollicitat son consell que podríam creure equivocat alguna vegada, pero may ab mala intenció.

Havía col·laborat en varios periódichs dels que sustentan nostra causa, desde *La Renaixensa* á Lo CATALANISTA, en lo qual prou recordarán nostres llegidors haverhi saborejat alguns dels seus característichs articles de propaganda. En dits periódichs hi havia trobat algunas denuncias, que li valgueren persecució dels tribunals com á *separatista*, tal era la forsa del seu patriotisme (3).

Es de notar que En Roca havia col·laborat també moltíssim en *La Publicidad* y *El Diluvio*; pero deu tenir-se en compte que sos escrits en ells quasi sempre hi anavan precedits del *epígrafe* «Secció lliure» ab lo qual se significava la falta de conformitat entre 'l escriptor y 'l periódich; y 's comprén perque en ells hi tractava generalment assumptos de Historia y de política catalana, poch afectes á la vida superficial d' aquelles publicacions.

Pero l' acte de la vida de 'N J. Narcís Roca que més l' ha aixecat sobre 'l pedestal dels bons patricis, es, sens dupte, la hermosíssima carta que li dirigí al poble catalá l' any 1886 ab ocasió del *Meeting* convocat en lo Teatre de Novetats pels elements catalanistas pera protestar del *modus vivendi* ab Inglaterra. Aquell enérgich document despertá tan fonda emoció en lo públich allí reunit que, á no templarse la imprudencia d' un delegat del Govern Civil que volgué impedir l' acabament de sa lectura, segurament hauria tingut la *Reunió* més transcendència de la que se li havia volgut donar.

Aquella incomparable carta, plena de virils declaracions que deu-

(3) No es d' extranyar que á n' En Roca se li denunciessin escrits tatxats ab la acusació de *separatistas*, puig si bé ell tenia per ideal la federació de las distintas Regions históricas d' Espanya conservant cada una de ellas la sua Autonomía (com nosaltres mateixos), no obstant y aixó, professava un odi tan cordial al present sistema centralisador d' Espanya, que ho creya tot preferible á la condició de suportarlo mes temps. Aixís es què, en comensant á fixarse en lo mal estat del esperit públich en algunas altrás Regions, mes amigas que enemigas de la centralisació (pel conte que 'ls hi té viurer sobre la esquena del próxim), se desesperava de veras, y sobre tot en circunstances excepcionals, en que, per defensar Catalunya sos mes justos drets é interessos, era 'l blanch dels insults de tot lo restant d' Espanya. Y arribant á n' aquest punt era quan lo malaguanyat Roca escrivia aquelles terribles catilinarias contra 'ls enemichs de Catalunya, considerant á aquesta en lo cas de prescindir de tothom. Lo qual no vol dir que fos aquest son ideal, mes desitjat com no ho es tampoch lo dels catalanistas, encara que la forsa de las circunstances s' empenyi en fer semblar algunas vegadas lo contrari.

rián encendrer la flama del amor patri en tots los cors catalans, no ha perdut encara sa oportunitat, ni la perdrá mentres que Catalunya sofreixi 'l que ara sofreix.

Per aixó la reproduhim avuy á continuació gojosos de que hi consti en nostras planas, en las quals no hi deu faltar tan ardenta proclama patriótica.

Llegéixinla nostres conciutadans, y aixís compendrán lo just sentiment que 'ns causa la mort de son autor, adherintse á ell.

La familia catalanista deu estar de dol. No se 'ns ha mort un germá, pero ab En Roca ha desaparegut un d' aquells amichs que s' estiman més que moltíssims germans, per son tracte noble y desinteressat.

* * *

A son enterro hi assistiren alguns catalanistas, y 's colocaren sobre sa caixa mortuoria coronas de varias entitats de la nostra causa.

Nosaltres no hi compareguem. No 'ns agrada ser comparsas de manifestacions incultas.

Més avuy, desde aquest lloch, assegurém baix paraula d' honor que 'ns dol en l' ánima la mort de 'N J. Narcís Roca; y que á ser possible prescindir de *las impuresas de la realitat* que tot ho empeteixen y rebaixan, hauríam acudit presurosos á tributar los honors deguts á son cadavre, arrasserantlo de mals vents ab la gloriosa bandera catalana, qual mortalla es de segur la que esqueya millor á son cor sencer y patriota.

CARTA D' EN J. NARCÍS ROCA

AL MEETING CONVOCAT PEL "CENTRE CATALÁ" DE BARCELONA EN LO TEATRO NOVETATS
EN 25 DE JULIOL DE 1886.

Senyor President:

Molt senyor meu y de tot lo meu respecte: Desitjava parlar als meus estimats conciutadans y germans en la Patria Catalana reunits aquí pel Centre Catalá; l' estat de la meua salut no ho permet: tinch l' honor de demanar llicencia y com un favor, que 'm permetin la digna Presidencia y la reunió expressar algunas reflexions, comensant per saludar ab afectuós respecte, com fill de Catalunya y germá de sos fills, als reunits aquí.

CATALANS:

Tenim perduda la qüestió dels interessos, y ja que tants y tants anys, des del temps de Felip V. nos ha tingut lligats, deixantnos perdre 'ls drets, cambiém de camí, d' objecte y de ideal: en compte dels interessos materials que tenim perduts, alsém la veu y la bandera pels drets nacionals, pels nostres drets d' antiga nacionalitat, pels nostres drets de poble, per la llibertat nacional. Ja no podem perdre res mes de lo que perdém ab lo *modus vivendi* y 'ls tractats de comerç; ja tenim com perduts, aixís pels productes de la nostra agricultura, com per las manufacturas de las nostras fàbricas, los mercats d' Espanya y 'ls

de las Antillas y Filipinas, y si continuem teninthi entrada será perque podém sostenir la competencia, y no perque 'ls nostres tñans nos dongan una protecció aranzelaria, tan falsa com lo seu caràcter anti-espanyol y com las sevas paraulas extrangerisadas. Los nostres homes de comers é industria, inteligents en qüestió de negoci é interessos, poden buscar des d' ara en la Geografia mercantil si troban nous mercats per la industria y la agricultura de Catalunya, ó si li troban nova vida material ab lo comers de trànzit.

Ja no 'ns poden fer mes mal los nostres envejossos; ja 'ns deixan en llibertat, ja no haurém de tenir maymés por de las rebaixas d' aranzel; ni del lliure-cambi, puix ja 'ls tenim, havent sigut desatesas totas las nostras queixas, protestas y prediccions.

A Espanya 'l lliure-cambi, á Espanya la entrada cada dia mes lliure de las manufacturas extranjerias, no es pas resultat d' una teoria ú opinió en qüestions económicás, ni es una qüestió de doctrina política.

No es lo primer, perque 'ls lliurecambistas, los mes contraris dels drets protectors de la industria manufacturera, tot d' un plegat demanan protecció, drets protectors pera 'ls productes de la seva agricultura ó de la seva industria agricola, quan ab las manufacturas extranjerias van á entrar productes agrícolas extranjeros.

No es una qüestió de doctrina política, perque á Catalunya tots los partits polítichs son proteccionistas, y fora de Catalunya tots son partidaris de la entrada mes y mes lliure de la fabricació extranjera, perjudicial á Catalunya.

La qüestió, donchs, es interregional y molt mes grave: nos ha de fer pendre als catalans un altre camí molt diferent del camí dels interessos, dels prechs, de las queixas, de las protestas, de las comissions, dels memorials y de la humiliació burlada y despreciada que havem seguit fins ara; un nou camí, lo de la reivindicació dels drets, y en aquest camí 'ns trovarém al costat dels demés espanyols ofesos tot per l' absolutisme del Estat.

Mes perjudicats que 'ls catalans resultarán las altrás regions d' Espanya de la entrada invasora dels productes extranjeros. Ellas quedarán mortas, nosaltres únicament ferits. Nosaltres, després d' una temporada terrible pera la nostra honrada, treballadora y suferida classe jornalera, trovarém camí, puix hi ha á Catalunya capitals y á la classe obrera hi ha costums y la disciplina del treball. Per algun camí farém cap. Pero 'ls altres infelissos, quan los invadescan com la llagosta los productes de la agricultura extranjera, y mes baratos que 'ls seus, no farán capitals, no podrán posar industrias manufactureras, ni agrícolas, ni metalúrgicas; tot vindrá d' Inglaterra, dels Estats Units, Alemanyá, de Fransa, et-zétera; no tenen costums ni disciplina del treball, y las industrias foran la única cosa que podria salvarlos quan la agricultura se 'ls arruine. Nos tallan un bras nos arrencan un ull; mes las altrás regions—¡tan de bo que m' equivoque de mitx á mitx!—perdrán tots dos brassos y quedarán cegos sense remey. Y sino, al temps.

Nosaltres tenim una salvació económicá que no tenen las regions agrícolas. Aquestas no tenen més que una agricultura pobra, perduda, y aquesta la matan los productes agrícolas extranjeros, que vindrán aquí més baratos que 'ls espanyols. Perque molts dels infelissos vassalls del absolutisme del Estat, d' enllá del Ebro y de la Noguera, tenen entés que 'ls tractats y *modus* lliurecambistas solsament tocan á la industria catalana, y no veuen que també tocan á la agricultura, ni veuen que, mentres de vins espanyols, per exemple, poch n' entrarán á Inglaterra ó á Alemanyá, al darrera dels teixits inglesos vindrán arrossos, blats y altres productes de terras inglesas, tant y més baratos que 'ls d' aquí. La llógica y conseqüencia de las ideás, dels principis y fins dels fets, sempre s' imposan als capritxos, preocupacions y malas intencions dels homes.

Si per enveja de la seva relativa prosperitat y per superbia de conquistador hi ha qui vulla la mort de Catalunya, ell se mata; á nosaltres solament nos fereix. Los estranjers no volen matar precisament á Catalunya: volen tot lo mercat d' Espanya per explotar, y volen portar aquí no solsament las sevas manufacturas, sino també 'ls seus productes agrícolas. Y la burgesía de las regions ahont no hi ha més ideals que 'ls sous del Estat, las credencials, los empleos y las cessantías; aquesta burgesía que mira sols á comprar barato pera que 'ls sous y las cessantías arribin més, quan lo país empobrit no podrà pagar sous ni cessantías, no tindrà pera comprar barato ni car. Tota aquesta ruina de las regions agrícolas no vindrá tot seguit, tardará mesos ó anys: més no faltarà si tan aviat com sia possible, un govern patriòtic no denuncia tots los tractats, y no pren abans de sis ó vuyt anys un camí proteccionista de tot lo d' Espanya. Y aixó no 's farà.

Avuy dia, catalans, tenim perduda la qüestió dels interessos; tot lo que poguém sostenir la competencia als mercats espanyols y antillans, tot será obra nostra, tot nos ho deurém á nosaltres mateixos, y res n' haurém d' agrahir als nostres enemichs, ni res tindrem de témer d' ells.

Fins aquí 'ns hem aconsolat de la vida vegetativa, purament orgánica, pa y treball; volguém los drets nacionals, volguém la vida independent de poble, la vida que varen perdre los castellans á Villalar, los aragonesos á Epila, los nostres passats á las bretxas de Barcelona. Pel camí de reivindicar los nostres drets y la vida moral contra l' absolutisme del Estat, d' aquest Estat que no es mes que 'l successor y hereu de la monarquia absoluta dels Austrias y dels Borbons, pel camí de deslliurar á Espanya dels tributs que paga als estranjers ab los tractats comercials, y d' avuy endavant més, per aquest camí hi trobarém d' aquí poch temps á las demás regions d' Espanya, ben desenganyadas del vestir barato y ben lliures del que 'n diuhen monòpoli dels catalans.

No vull comprometre ab las autoritats á la reunió dihent quins son los meus ideals per Catalunya: las nostras quatre barras sobre las portas d' embaixadas á Madrid, Lisboa, París, y á tot arreu, com Portugal; tot ab fraternitat, alianzas y pactes ab Espanya. No es un axioma matemàtic, ni un article de fé, ni un dogma religiós, que Catalunya no puga tornar á ser un Estat com en temps dels Comptes y una república com l' any 750. ¿Qui posa barreras á la immensitat del mar ó cadenas á las alas dels vents?

Sense llibertat administrativa y política, sense independència, hem arribat ahont som: á ser Catalunya, oficial, legalment, nu sol nom geogràfic com la Polonia, ó á ser una conquesta aborrida y trapitjada com la Irlanda, ó á ser unas provincias artificials despotizadas per lo més pesat, odiós y absurdo de la centralisació y la uniformitat. Y pel mateix estil están Aragón, Valencia, las Andalusias, las duas Castellas, Galicia y todas las demás, encara que no se 'n adonen tant com nosaltres, y encara que per la qüestió dels interessos materials están contra nosaltres. Morts que volen matar als vius, esclaus que volen encadenar al que 's mou encara un xich, desenfeynats miserables y envejosos que volen matar de fam als que menjan treballant.

Vassalls del Estat absolut y de la miseria, ja obrirán los ulls. Dins de la llei y dels medis de propaganda pacífica poden los catalans fer los ciutadans y anar ab ells á la reivindicació dels drets nacionals. Ab drets nacionals catalans, potser no tindría Catalunya més mercats dels que d' aquí endavant tindrà; ne tindría tan poch; pero ab la unitat espanyola los perdém aixís com aixís. No ho perdém tot. Sino tenim industria rica, tingam al menys independència; si no tenim mercats ab la unitat nacional, tinguem al menys autonomia regional; si no tenim riquesa material, tinguem al menys drets y llibertats.

Pobres y esclaus no pot ser. Pa y treball ó llibertat nacional; ab aquesta trovarém los altres, que ab ells sols no hem trobat llibertat, sino cadenas é injurias.

Ab moltíssim pols y prudencia tenim d' escullir entre dos camins. O moure desd' ara y fora de tota qüestió industrial y d' interessos, una de dignitat nacional ó de política autonómica que donga á Espanya tan fonda y ferma sotregada que pugam reivindicar de cop y volta la nostra independència regional, ó tot preparant y treballant la cosa, dins de las lleys y dels medis pacífichs, anar activa, enérgicament y sense descans fent una política regional, autonomistas de las regions nacionals ó nacionalitats d' Espanya, una política de llibertats locals, varietat y descentralisació, una política reivindicadora dels drets de nacionalitat y poble que 'ns pertocan als catalans com als aragonesos, als andalusos, als castellans; á tots, al mateix Municipi de Madrid y á tots los demés; tots contra l' absolutisme y la unitat tirànica del Estat, tots contra la uniformitat y la centralisació, tots contra l' extranjerisme del Estat, que 'ns dona á tots los espanyols, á vosaltres també, desditzats del Ebro enllá, nos dona á tots los espanyols y 'l nostre pa á Alemanyia, á la Inglaterra, al Nort d' América, com vuytanta anys endarrera 'ns donava á Napoleon y quaranta sis anys endarrera 'ns donava á Lluís Felip.

Vejeu, germans en la patria Catalana, quins dels dos camins es mes curt, mes segur y mes factible desde nostra situació d' avuy á la independència nacional; desde la trista y sola denominació geogràfica de Catalunya á las quatre barras sobre las portas d' embaixadas.

No pensem mes ab mercats per nostra industria ni ab protecció aranzelaria baix la unitat nacional: baix la unitat nacional perdem pa y treball.

Pensem en la vida moral y dels drets de Catalunya, tant polítichs, legislatius y judicials com administratius ó econòmichs.

A n' aquesta reunió podem protestar vivament contra la trahició, la enveja, la tirania, la falsa paraula, lo despreci odiós y las amenassas ab que 'ns prenen lo treball pera matarnos de fam; podem protestar contra la equivocació de suicidarse las altrás regions d' Espanya, ó de matarne pel temps á venir quaranta y tantas pera ferirne tres ó quatre. A n' aquesta reunió podem protestar contra la enveja, la superbia, l' aborrimient y 'ls mals desitjos que senten contra nosaltres tantas altrás regions, tants mils ó milions d' espanyols.

Mes totas las nostras protestas, totas las nostras queixas, tota la nostra indignació, tot lo perill que correm no 'ns traurán de la qüestió pràctica: pel pa y treball hem tingut paciència fa mes de cent anys, nos hem dextat pendre 'ls drets mentres nos dexessen viure treballant. Des del moment que 'ns prenen lo treball per matarnos de miseria, no volem ser pobres y vassalls, sino pobres y lliures, com los suïssos de cinchcents anys endarrera y com los nostre passats. Reivindiquem nostres drets de poble y de regió nacional. Volem drets polítichs y legislatius: millor farem las nostras lleys que no las faran los forasters.

Que fassin lo mateix las altrás regions d' Espanya. La nostra llibertat no te de menester la esclavitut dels altres, com la protecció de la nostra industria may ha necessitat la entrada lliure dels productes estranjers en perjudici dels demés espanyols. Podem proclamar llibertat pera nosaltres y 'ls demés, com hem demanat protecció pera tot lo d' Espanya.

Y avant, catalans, tant se val. La fósca que cavan per nostra sepultura que sia 'l forn ahont se purifique, d' ahont espargeixen raigs de color y llum nostre esperit de indepen-

dencia, la nostra vida nacional catalana, lo nostre caràcter de poble varonil, enèrgich, de magnífica historia y de tradicions las mes lliures. Lo piló que plantan pera tallarnos lo cap sia la tribuna des d' ahont reivindiquem los nostres drets. La destrál d' acer anglés que enarbolan pera decapitarnos, agafemla, y sia 'l pàl de la bandera llibertadora y 'l arma ab que 'ns defensem dels butxins.

Des d' ara, catalans, doble camí, doble jornada, doble feyna: en lo terrenó económic y dels interessos materials, sostenir la competencia fins ahont se puga y buscar ó nous mercats, ó nous camins comercials. En lo terrenó polítich catalá y dels drets morals, reivindicar la nostra vida de nacionalitat y poble, eridar á la llibertat, al dret, á la vida, á nostra Catalunya en pés, y á totes las nacionalitats ó regions nacionals d' Espanya. Lo que pensan l' Estat absolut y la seva gent per la anejió de Portugal, hem de sentirho per la independència catalana: be acceptan y 's conforman en que Gibraltar sia del anglés; ¿perqué no han d' acceptar y conformarse en que Catalunya sia dels catalans, com Portugal dels portugueses?

Llibertat y fraternitat ha d' ésser lo nostre lema, catalans; independents y agermanats.

¡Visca Catalunya, visca la independència nacional!

J. NARCÍS ROCA.

Barcelona 25 de Juliol de 1886.

SECCIÓ POLÍTICA

Nostres flamants polítichs ab tot y las mil vicisituts en que han posat á la desdijada Espanya, ab tot y las tremendas calamitats que 'ns han tirat á la nostra esquena, han conservat encara quelcom de la *hidalga* rassa castellana.

Al tractar lo govern conservador de una reforma en lo profesorat de Filipinas, ha acordat segons noticias que considerém fidedignas, *imposar la llengua de Castella* als naturals d' aquellas colonias.

¡Oh santa conseqüència!

Podrán nostres polítichs madrilenys faltar á sos compromisos més sagrats devant de la pobra Espanya, podrán ser inconseqüents mentres logrin, essentho, la desdijta del pays, pero deixar de ser ridícula parodia dels sectaris de Felip V, aixó 'ls será impossible.

¡Ho deuen trovar tan dols, ells que han d' ajupirse tot sovint á la voluntat de las nacions extranjerass, poguer imposarse com á reys absoluts als pobres vassalls que no gosan á bellugarse!

¿Y d' aixó 'n diu lo *Diario de Barcelona* política conservadora?

¿Es aixís com practican los conservadors las ideas regionalistas?

Arrebassar las costums dels pobles, agarroter la llengua materna pera imposarne un altre sens més dret que 'l de la forsa, convertir en momias tots los súbdits del Estat, en aras d' una igualtat escandalosa é injusta, será tot lo revolucionari que 's vullguí, pero es indigne d' una política verament conservadora.

¿Pero de que 'ls hi ha de venir als butxins de las llibertats bascas, la afició á la política conservadora, si no han conservat may rés més que l' *instint de conservació* pera conservar per llarch temps la moma del poder.

Sembla que tota la premsa independent d' Espanya y ab ella la opinió pública, está indignada contra 'ls escándols que 's succeixen en lo ram de Marina d' uns

quants anys á aquesta part, resultant inútil l' enorme presupost extraordinari de 900 milions de rals, pera tenir una esquadra en tota regla.

La majoria dels barcos construïts fins ara, van resultant completament inútils; á alguns se 'ls hi donan canons que no poden aguantar á sobre; altres 's troban convenientment armats pero 'ls hi falta polvora pera fer salvas, y casi tots son entregats a las comissions nòmbradas pera la recepció dels barcos sens reunir las condicions prescrites en lo contracte.

Mentres tant los diners s' acaban y 'ns trobarém al cap de vall sense barcos y ab un déficit horrible.

Pero res te d' estrany tractantse de la gent de la política madrilenya.

¿Com han de cumplir sos debers d' administradors dels interessos del pays, los homes que pujan al poder solsament pera satisfer aspiracions y conveniencias particulars, convertint lo presupost en una inmensa fonda hont tenen plat á tot hora los amichs y correligionaris que 'ls han fet esqueneta pera arribar á la tan suspirada cartera.

¿Que 's pot esperar dels xarrayres, capassos sols d' entretenir al Congrés y Senat dias y més dias, parlant de qualsevol assumpto encara que res interessi sa resolució á la desdijada Espanya.

Y pensar que encara hi ha gent y periódichs que creuhen ó ho fan veurer que encara hi ha arreglo pera tanta miseria.

¿Donchs no proposan alguns que 'l senyor Cánovas s' encarregui del Ministeri de Marina á fi de posar coto d' una vegada als abusos tan arrelats en aquell departament del Estat?

Lo senyor Cánovas, lo jefe de govern d' avuy, tan diferent del de alguns anys enrera, lo pastelejador de la unió incomprensible ab 'n Romero Robledo, l' home que permeté l' arreglo *inmortal* del senyor Cos Gayon ab lo Banch d' Espanya, porque ell *no entiende de números*, co-autor del tractat de Cuba y 'ls Estats Units, arrenecat á sa debilitat y falta de caracter, ¿com pot posar en ordre aquella administració tan desdijada, si ha contribuït ab sas debilitats y complascencias á la desorganización general del Estat?

Desenganyinse uns y altres; no hi ha més remey que una bona neteja.

S' acosta l' hora de cridar lo mateix que 'l senyor Alsina cridá en lo meeting del Teatro Principal de Barcelona:

¡¡Posém má á la escombra y afora tota la porqueria!!

La literatura catalana está de dol; y la causa catalanista ha perdut un de sos mes constants y fervents defensors.

Després d' una llarga y penosissima malaltia ha baixat al sepulcre lo fecond poeta y entussiasta catalanista En Damás Calvet.

Pocas ratllas podém dedicar avuy al qui fou en vida nostre bon amich y aqui admirarem ab lo respecte y consideració que 's mereix sempre, qui com lo senyor Calvet, tantas y tan recomenables condicions l' adornavan.

Poeta de gran volada é inspiració que li valgué lo titul de *Mestre En Gay Saber*, havent guanyat la primera *englantina* en los Jochs Florals del any 1859 y essent una gemada toya de nostra poesia lo valió llegat de

son poema *Mallorca Cristiana*, del qual com á tribut d' homenatge al malaguanyat poeta ne publiquem un fragment á continuació d' aquestas mal girvadas ratillas.

Y si com á poeta l' admiravam, com á decidit apóstol de la causa de Catalunya, á la qual havia esmersat bona part de sa vida, l' apreciavam, dolguentnos qu' en aquestos darrers temps sa decantada salut y los quefers de la Cátedra en l' Escola d' enginyers industrials que de molt temps desempenyava, nos privessin de sos treballs de propaganda en defensa de la idea catalanista de la que n' era lo senyor Calvet un de sos mes radicals defensors. (E. P. D.).

A son enterro verificat lo passat dimars, hi assistí una numerosa comitiva prova eloqüent de las moltas simpatias que en vida s' havia conquistat lo carácter franch y bondadós del malaguanyat patrici. Las glassas que penjavan del féretre las duyan: lo senyor Thos y Feitto, en representació de la Escola d' Enginyers; don Francisco Pastor, per la Escola de Arts y Oficis; lo senyor Ubach y Vinyeta, per los «mestres en gay saber»; don Joseph Campderá, per la Associació Nacional d' Enginyers Industrials; don Gayetá Vidal de Valenciano, per la Academia de Bonas Llettras; don Eussébi Corominas, com diputat provincial y fill del Ampurdá comarca nadina del senyor Damás Calvet; don Lluís Maciá, per los amichs del difunt, y don Joaquim Riera per los catalanistas.

Lo dol era presidit per lo president de la Diputació provincial, per lo director de la Escola provincial d' Enginyers industrials y per un fill y un germá del difunt. En lo demés acompanyament, que era molt numeros, hi havia personas distingidissimas, entre ellas lo senyor Durán y Bás, molts catalanistas y literats, representacions de las principals corporations de Barcelona y numerosos deixebles y amichs del difunt.

Al dóldrens fundament de tan irreparable pèrdua, que ho es y de gran valua pera la pàtria, y pera la literatura catalana, no podém menos que enviar desde las modestas planas de LO CATALANISTA, nostre mes sentit pésam á la família del finat, á quin dol nos associém de veras.

AL CLAR DE LLUNA

DEL POEMA "MALLORCA CRISTIANA"

Los uns com esventradas oliveras,
segats altres pel coll, ó fés lo crani,
camas per si per llá, y abressaderas
d' escuts ab mans, sens que ningú profani

aquell carner, en messa mal segada
dels lliscans rostos las vessants clapavan;
y á tall de viuda trista y endolada

ab vel de nuvols, que sa faç tapavan

de tant en tant, sa ullada esbrinadora
la lluna als qui allí jeyan dirigia,
y en los bassals de sanch, d' ells á la vora,
sa melanjosa imatge reflectia.

¡Oh girayre fanal, que ab llum callada

las escenas d' amor tornas mes bellas,
que brillas de la nau en la llaurada
com d' un osberch brunyit en las anellas;

tu, que donas blancor á las corolas,
hont l' insecte nocturn no mes rondina;
que com una arpa suau tota tremolas
quant travessa 'ls teus raigs sylfi ú ondina;

emblema del Islam, que de Maria
la fé cristiana deposá á las plantas;
del bell pastor de Latmos casta aymia
que ab ta mirada dormidora encantas;

tu, que ab flam de poeta 'l front llumenas
del qui una sola nit, en la boyrosa
y verda Erin, s' adorm, lliure de penas,
del diví Taliessin damunt la llosa;

ab mánegas de llum, de sa clausura
carnal al meu esprit atráu y eleva,
pera cantar desde tranquila altura
l' invisible combat de la natura,
que fi no tindrà may ni coneix treva!

DAMÁS CALVET.

NOVAS

En lo saló d' espectacles del *Ateneo Sabadellés*, hi tindrà lloch avuy á las 9 del vespre un extraordinari ball de vetlla qual programa corre á càrrech de la reputada orquesta *Fatzendas*.

Nostre distingit amich lo celebrat poeta y *Mestre En Gay Saber* D. Ramon Picó y Campamar está acabant un drama històrich que 's titulará *Joana Enríquez*.

La firma del Sr. Picó es una ferma garantia pera aquesta nova producció dramática qu' esperem veurer posar en escena.

Ha sortit pera Madrid nostre bon amich y celebrat poeta D. Angel Guimerá pera dirigir los ensaigs de sa obra *Mar y Cielo*, qu' ha d' estrenarse en lo *Teatro Espanyol* per la companyia que dirigeix D. Ricart Calvo.

Li desitjém l' éxit que 's mereix á aquesta preciosíssima tragedia del Sr. Guimerá.

Ha comensat á publicarse en aquesta ciutat un nou setmanari humorístich, bilingüe ab lo titul de *La Primavera*.

Esperem que la nova publicació no trascendirá al terreno humorístich asquerós que, ab sentiment, hem vist en algun altre periódich y que pot ser per aquest motiu ha mort tot just al neixer.

Ho celebrariam.

S' ha constituït en aquesta ciutat una nova agrupació de joves que ab lo titul de *La Gavia* se dedicará á la celebració de reunions familiars que comensant avuy tindran lloch tots los diumenges en lo elegant saló del *Café Iberich*.

Nostre particular amich D. Francisco Flós y Calcat ha obert en son domicili Princesa, 29. (Barcelona) clases de dibuix y caligrafia, aixís com també de Gramatica Catalana, especialment la part ortogràfica pera la correcta escriptura de nostra llengua.

Tornem á recordar á nostres lectors que la cobrança del 2.^{on} trimestre de contribució industrial y territorial en aquesta ciutat tindrà efecte desde'l día 8 al 13 del present més.

De *La Veu del Montserrat* de Vich.

Confirmant las plausibles noticias, que havían duyt los periódichs, sobre 'l bon éxit obtingut en Lóndres per lo famosíssim tenor de Moyá, de quals triomfs en los teatres italians tantas voltas nos havíam fet eco en las planas de nostre Setmanari, una carta del corresponsal en Lóndres de *Le Figaro*, de París, de lo que 'ns parla lo *Diario de Barcelona*, diu, que "lo Sr. Francisco Vinyas es un tenor excepcional; te la veu de Gayarre en las notas agudas, ab mes força en la corda mitja".

L' ópera que ha cantat en la capital de la Gran Bretanya es *Cavalleria rusticana*.

Nos alegrem verament de que 'ls llorers, que 'l bon é il·lustre moyanés havia conquerit en las terras d' Italia, reverdescan al deixar sentir als inglesos la preciosa y artística veu de que Deu tant excepcionalment l' ha dotat.

Se ha terminat la reproducció d' un fragment del Monastir de Sant Cugat del Val·lès; consisteix en cinch archs del claustre. Es la primera reproducció de importancia que se ha fet en Espanya. Está destinada al Museo de Reproduccions de Barcelona, qual director ha dirigit l' obra que ha sigut executada per 'l jove escultor Sr. Gargallo.

Durant la estada á Olot del Sr. Marqués d' Aguilar, una xexantena d' olotins l' obsequiaren ab un ápat. Com es de rigor, hi hagué nombrosos brindis, que resumí 'l Marqués, fent protesta de la seva bona voluntat y especial interés en servir á la comarca que representa, enfilantse per aquest camí fins á topar ab la idea del catalanisme ó regionalisme, al que definí á son entendre, declarantse convençut y entusiasta partidari.

Com se veu, va resultant lo que en várias ocasions hem indicat, que es tan ampla la idea regionalista, y que, á no tardar gayre será la única que sustentarán las personas de criteri y honradés.

Cada día ne tenim nous exemples.

Recentment s' ha estrenat en lo Teatro de Novetats de Barcelona la comedia en 3 actes *Rey Absolut*, del novell autor Sr. Vidal y Bertrán, qui ha demostrat ab aquesta primera producció tenir coneixements y abtutats pera l' escena.

L' obra obtingué un satisfactori éxit essent cridat l' autor repetidas vegadas al palco escenich.

Tenim la satisfacció d' anunciar á nostres lectors que está terminantse la impressió del afavorit *Calendari Català*, per l' any 1892, ab la mateixa forma y bon acert que 'l feu tan demanat á principis d' aquest any.

Ab íntima satisfacció hem tornat á rebre la visita de nostre company, *La Patria Gallega*, que havia sospés ó retardat la seva publicació alguns dias. Las causas de aquesta suspensió obeheixen á la mira que tenen sos il·lustrats redactors de donar una vida perdurable á dita excel·lent Revista, órguen oficial de l' Associació regionalista, y portant-veus de nostres fervorosos companys de Galicia. En lo últim número rebut, corresponent al 15

de aquest mes, hi ha treballs firmats per escriptors tan celebrats com lo eminent historiadore D. Manuel Murguía, D. S. Cabeza Leon y D. M. Nñez Gonzalez.

Heus aquí 'ls pronóstichs de Noherlesoom sobre 'l temps probable que farà durant la actual quinzena:

Los vents dominants aquets dias seran d' entre NO. y NE., ab temperatura inferior á la normal.

Lo grupo més borrascós d' aquesta primera meytat de la quinzena correspón als dias 6 y 7; pero no arribará á nostra península.

Més interés ofereix pera nostra península la segona meytat d' aquesta quinzena, porque durant ella s' acostaran á nostres latituts las invasious oceánicas.

En altres tres grupos poden dividir-se 'ls cambis atmosfèrichs en aquest segon período.

Lo grupo primer comprén los dias 8 y 9, durants los quals comensará un régimen de pluja normal y general en nostra península, ab temperatura propia de la estació y vents d' entre SO. y NO.

Lo segon grupo comprén altre período de pluja del 10 al 13, y será produhit per una borrasca que arribará á la península del 10 al 11.

Del 10 al 11 deurá establirse un régimen de baixas presions en nostra península.

Aixó produhirá un temps de pluja y nubulós en nostra península, ab temperatura quelcom superior á la normal y vents d' entre O. y S.

Lo dijous 12 estará situat lo centre de la depressió al Alger, y s' extindrà sa influencia fins á nostras regions.

La base de las plujas s' establirà en lo Mediterrani, en quals costas serán més abundants que en lo centre.

Lo divendres 13 avansará la depressió pel Mediterrani fins á nostre NE. tenint son centre en aquest día en lo golf de Génova.

Per aquest motiu y 'l de acostarse per l' Atlántich una important borrasca, se modificarán las presions en nostra península.

La influencia d' aquesta depressió se sentirá en aquest día especialment en las regions del NE. de la península ab vents del primer quadrant y baixa temperatura, inferior á la normal.

L' últim grupo plujós comensará 'l diumenge 15, y será produhit per una de las més violentas borrascas que en aquest mes han d' arribar per l' Atlántich á Europa. Sa acció en nostra península será directa.

Per aquest motiu serán abundants y generals las plujas en aquest dia á Espanya, ab vents forts del O. y SO., é hi haurá fort témporal en nostres mars.

Cridem la atenció de nostres lectors sobre l' anunci publicat en la secció corresponent respecte á las acreditadas PÍLDORAS EMENAGOGAS del Dr. Novellas, que fins ara s' havian venut en lo carrer de Sombrerers, n.º 21 en Barcelona y desitjant correspondre á sa numerosa clientela s' ha trasladat dit farmacéutich al carrer d' Urgell, n.º 12, ahont trovarán sos innombrables consumidors las únicas y llegítimas Píldoras pera la radical curació de totas las enfermetats que provenen del empobriment de la sanch.

La Junta Directiva de la patriótica associació de Barcelona "Lliga de Catalunya" ha quedat constituïda en la següent forma:

President, don Joan Joseph Permanyer y Ayats; Tresorer, don Ramon Sanllehy y Puig; Bibliotecari, don Joaquim Valls y Pallerola; Conservador, don Joaquim Rivera y Cuadrench; Secretari general, don Lluís Durán y Ventosa.—Comissió de Literatura y Belles Arts: Vice-President, don Joseph Maria Valls y Vicens; Vocals, don Ferran Romeu y don Antoni Gallissá; Secretari, don Ernest Moliné.—Comissió de Llegislació é Historia, Vice-President, don Enrich Vidal y Valeuciano; Vocals, don Francisco Romani y Puigden-golas y don Lluís Durán y Ventosa; Secretari, don Joquim Valls y Pallerola.—Comissió d'Agricultura é Industria, Vice-President, don Ferrán Alsina; Vocals, don Joseph Arañó y don Joaquim Ribera; Secretari, don Francisco Casas.—Comissió de Comers y Marina, Vice-President, don Pau Galí; Vocals; don Antoni Suñol y don Jaume Fonolleda; Secretari, don Enrich Casas.—Comissió de Relacions, Vice-President, don Ramon Picó Cam-pamar; Vocal, don Pere Sala, Secretari, don Ramon Sanllehy.

De La Renaixensa:

Segons noticias d' Urgell, las plujas d'aquestos dias, han sigut allí abundantíssimas y extraordinarias, de modo que molts de sos pobles semblan islas al mitj d' un inmens llach. Aixó nos fa recordar la trista situació en que, á conseqüencia de las inundacions del pas-sat Setembre que tant afligiven á Consuegra y á Almería, ha quedat lo petit poble del Tarrós situat al peu de la carretera, encara en construcció, que va de Tárrega á Balaguer; y del qual malgrat de ser un poble de nostra Catalunya y per lo tant sang de nostras mateixas venas com lo infortunat Puigcercós, ningú se n' ha recordat fins avuy pera aminorar en part las inmensas pérduas que sufri ab la rubinada.

Cap noticia concreta en tenim avuy per avuy del poble del Tarrós. pero per lo mateix que desde allí res han demanat y sabém que las casas s' esquarteraren, que 's perderen las cullitas del grà que acabavan de tancar á las sitjas al ensolciarse, que la iglesia parro-quial necessita de grans reparacions per haver perdut sa primera solidés y que en aquell amarch dia lo senyor Rector se vejé en lo dolorós instant d' haver de donar la absolució á tots sos feligresos creyent arribada la última hora pera xichs y grans, homens y donas; per aquestas rahons creyém de nostre deber lo demanar pera aquells infortunats germans nostres que se 'ls comprenga en lo número dels pobles dampnificats, majorment quan de no corrers á son socorro están amenassats de veurer desapareixer sas llars, sa iglesia y sas terras, féntlosi arribar en la proporció deguda una part del producte de las suscripcions fetas á Catalunya que deu atendre primer y avans que tot á sos propis fills.

De El País, de Lleyda:

"Hem rebut carta de varis corresponsals de la provincia, en que 'ns participan lo di-luvi d' aygua, que per tot arreu ha caygut, causant beneficis inmensos als camps de secá y grans perjudicis á las hortas de las voras de rius, á consecuencia de las inundacions causadas per las grans rieradas que aquells han experimentat.

Fins ara no sabém que hagi tingut de lamentarse cap desgracia personal, pero han caygut moltas tapias d' horts."

Lo senyor Gobernador civil ha aprobat los estatuts del Orfeó de Barcelona que s' ha fundat en aquella capital, qual junta directiva ha quedat constituïda en la forma següent:

President, don Joseph Rodoreda; vice-president, don Celestí Sadurní; tresorer, don Victor Bellver; secretari, don Agustí Martín; vocals, don Lluís Figuerola y don Joan Ardebo.

La direcció correrà á càrrech de don Joseph Rodoreda.

Diuhen de Berga que 's fan negociacions ab una important casa belga y un banquer catalá pera reunir los medis que permetin construhir un ferro-carril que partint en la base del concedit de Manresa á Guardiola, derivaria dos ramals, un dels quals passaria per la Cerdanya perforant la montanya de Colldejou, y l' altre se dirigiria cap á la Seu d' Urgell, enllasant los dos ab la més próxima línea dels ferro-carrils francesos. De realisarse, seria aquesta la via férrea més curta entre Barcelona y París.

Lo Concurs d' aradas que baix los auspicis de la Associació Agrícola de Reus y sa comarca debia celebrarse en dita ciutat lo dia 25 d' Octubre, y tingué de suspendrers per causa del mal temps, se celebrará avuy.

ANUNCIS PARTICULARS

Cédulas Personals

La recaudació de cédulas d' aquesta Ciutat (*Passas, 35*) nos anuncia que á fi de felicitá medis á la classe obrera pera adquirir dit document sense causals cap perjudici, estarà obert 'l despatx tots los días festius durant aquest mes de 3 á 7 tarde.

OBRA NOVA

PLORANT Y RIENT

COLECCIÓ D' ESTUDIS

DE

EMILI VILANOVA

Forma un tomo de 224 planas que 's ven al preu de 10 rals en las llibrerías barceloninas de Verdaguer y Lopez, Rambla del Mitj; Puig, Plassa nova; Massó y Casas, Porta ferrissa; Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16, é Imprempta LA RENAIXENSA, Xuclá, 13, baixos.

Motor á gas 'n venta

Imprempta d' aquest periódich.

Forsa d' dos caballs.—Sistema Otto.—Vertical y d' cremallera. — Rahò en la